КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ, ГЕОМОРФОЛОГІЇ ТА ПАЛЕОГЕОГРАФІЇ
ЧЕРНІВЕЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

УПРАВЛІННЯ МОЛОДІ ТА СПОРТУ
ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК «ЧЕРЕМОСЬКИЙ»

ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ СТУДЕНТІВ-ГЕОГРАФІВ
(ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ВІДДІЛ)

РЕЛЬЄФ І КЛІМАТ

МАТЕРІАЛИ
ІІ Міжнародної конференції
(26-28 вересня 2018)

Чернівці
Чернівецький національний університет
2018

ЗМІСТ

РЕЛЬЄФ І КЛІМАТ – ДИНАМІЧНІ КОМПОНЕНТИ ЛАНДШАФТУ І ЧИННИКИ ЙОГО ГЕНЕЗИ

CEBULSKA M.
DIFFERENTIATION IN PERIODS WITH PRECIPITATION DEFICIT
IN POLISH EASTERN CARPATHIANS, (1984-2015) 7
MINDRESCU M.
ADVANCING PLEISTOCENE AND HOLOCENE CLIMATE CHANGE
RESEARCH IN THE CARPATHIAN–BLACK SEA REGION 8
БОРТНИК С.Ю., ПОГОРІЛЬЧУК Н.М., КОВТОНЮК О.В., ЛАВРУК Т.М.
КЛІМАТ ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ
ФОРМУВАННЯ МІКРОРЕЛЬЄФУ СТОЛОВИХ ГІР (ПОЛЬЩА) 9
ГАЛАГАН О.О., КОРОГОДА Н.П., КОВТОНЮК О.В.
ВПЛИВ РЕЛЬЄФУ ТА КЛІМАТУ
НА ФОРМУВАННЯ ЛАНДШАФТНИХ КОМПЛЕКСІВ ВЕРХІВ'ЇВ ЧОРНОЇ ТИСИ 11
КИРИЛЮК С.М., КИРИЛЮК О.В.
ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ МАРСІАНСЬКОГО ВУЛКАНА ASCRAEUS MONS 12
КИНАЛЬ О.В.
ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОВПЛИВУ РЕЛЬЄФУ ТА КЛІМАТУ В УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТАХ 14
КИНАЛЬ О., ХОЛЯВЧУК Д.
КЛІМАТИ ГІРСЬКИХ ДОЛИН УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ 16
КОЛТУН О.
КЛІМАТИЧНІ ТА АСТРОНОМІЧНІ ЧИННИКИ
РОЗВИТКУ ЗСУВІВ У ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ: КОРЕЛЯЦІЙНИЙ АНАЛІЗ 18
КОМЛЄВ О.О.
ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМОК БЕЛІГЕРАТИВНОЇ ГЕОМОРФОЛОГІЇ 19
КОРНУС А. О.
СУЧАСНІ ТЕРМІЧНІ ПОКАЗНИКИ МЕЗОКЛІМАТУ
ПІВНІЧНО-СХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ 21
ОЛІЙНИК Р.В., ШЕВЧЕНКО О.Г.
ТЕМПЕРАТУРНІ СПАЛАХИ В СУЧАСНОМУ КЛІМАТІ МІСТА ЧЕРНІВЦІ 22
ОШУРОК Д.О.
ОЦІНКА ТОЧНОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ ХАРАКТЕРИСТИК ВІТРУ
У РІЗНИХ ЛАНДШАФТНИХ ЗОНАХ УКРАЇНИ 24
ПРОСКУРНЯК М.М.
РЕЛЬЄФ ЯК ЧИННИК ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ
РАДІАЦІЙНОГО ЗАБРУДНЕННЯ КАРСТОВИХ ЛАНДШАФТІВ 25
РОМАНІВ А.С., РОМАНІВ О.Я.
ОЦІНЮВАННЯ КЛІМАТУ НГІП "СИНЕВИР"
ЗА МОДЕЛЛЮ ТУРИСТИЧНОГО ІНДЕКСУ КЛІМАТИЧНОГО КОМФОРТУ 26
ТИХАНОВИЧ Є., БІЛАНЮК В., ІВАНОВ Є., МАТВІЇВ В.
ЛАВИННИЙ РЕЖИМ ЛАНДШАФТІВ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ 28
ФЕДОНЮК М.А., ФЕДОНЮК В.В., КОСТІВ О.Т.
РЕЖИМ ОПАДІВ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ
У КОНТЕКСТІ ЙОГО ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК КРЕЙДЯНОГО КАРСТУ 30
ХОЛЯВЧУК Д.І.
ВІДОБРАЖЕННЯ РЕЛЬЄФУ КАРПАТ У РЕГІОНАЛЬНИХ КЛІМАТИЧНИХ МОДЕЛЯХ 31
ЧЕРВАНЬОВ І.Г.
СИНЕРГІЗМ У ГЕОМОРФОСИСТЕМАХ:
ВІДОБРАЖЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ РЕЛЬЄФУ І КЛІМАТУ
ЧЕРЕЗ ГІДРОЛОГО-ГЕОМОРФОЛОГІЧНИЙ ПРОЦЕС 33
ЮЩЕНКО Ю.С., КОСТЕНЮК Л.В.
ГЕОМОРФОЛОГО-РУСЛОЗНАВЧА СТРУКТУРА
СУЧАСНОЇ РІЧКОВО-ДОЛИННОЇ СИСТЕМИ ВЕРХНЬОГО ПРУТУ 34

ПАЛЕОРЕЛЬЄФ І ПАЛЕОКЛІМАТ

ROHOZIN YE. P.
MULTI-PROXY STUDY OF LATE HOLOCENE ENVIRONMENTAL CHANGES
RECORDED IN THE UPPER SEDIMENTS OF LAKE CHOKRAK 36

ДУТЧАК С.В., ДУТЧАК М.В.
КЛІМАТИЧНІ УМОВИ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ
ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЕРЕДНЬОГО ПРИДНІСТЕР'Я 68
КОМЛЄВ О. О., ЖИЛКІН С. В.
«ДРЕВНІ ПОХОВАНІ ДОЛИНИ» ЯК «РЕСУРС» 70
КРУКІВСЬКА А.В., КОВАЛЬЧУК І.П., АГАРКОВА М., КРУКІВСЬКИЙ В.
ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІЧНОГО РЕЖИМУ ҐРУНТІВ
МАЛОІНТЕНСИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗМІН КЛІМАТУ 71
КРУЛЬ В., КОЧАН В.
ОСОБЛИВОСТІ ЗОСЕРЕДЖЕННЯ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ
ЗАЛЕЖНО ВІД РЕЛЬЄФУ У ВЕРХНЬОМУ СТОЧИЩІ ПРУТА 73
МАКСИМЕНКО Н. В., КОЦЮБИНСЬКА В. С., ВОЛКОВА Л. Є.
ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ЗДАТНОСТІ АТМОСФЕРИ
М. ХАРКІВ ТА М. КАМ'ЯНСЬКЕ ДО САМООЧИЩЕННЯ 74
МИКИТЧИН О.І.
ГЕОІНФОРМАЦІЙНЕ МОДЕЛЮВАННЯ РЕЛЬЄФУ
БАСЕЙНОВОЇ ГЕОСИСТЕМИ Р.БЕРЕЖНИЦЯ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ... 76
НЕКОС А. Н., МИРОНЕНКО М. О.
АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ЯКОСТІ ОБ'ЄКТІВ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ 77
НЕТРОБЧУК І. М.
ОЦІНКА КЛІМАТИЧНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ
ШАЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ 79
ОЛІШЕВСЬКА Ю.А.
РЕЛЬЄФ ЯК РЕСУРС РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ 81
ПИТУЛЯК М.Р, ПИТУЛЯК М.В.
ВПЛИВ АГРОКЛІМАТИЧНИХ РЕСУРСІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ
НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ 82
ПРИСАКАР В., ХОДАН Г.
РОЛЬ РЕЛЬЄФУ У ФОРМУВАННІ І ФУНКЦІОНУВАННІ
ЛАНДШАФТНО-ГЕОХІМІЧНИХ СИСТЕМ 84
СИТНИК О.І.
УМОВИ ЗВОЛОЖЕННЯ ТА ПОСУШЛИВІ ЯВИЩА
НА ТЕРИТОРІЇ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ В РЕАЛІЯХ
2016-2017 СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО РОКУ 85

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ У ВИВЧЕННІ РЕЛЬЄФУ І КЛІМАТУ

БОНЧКОВСЬКИЙ О.С.
ПАЛЕОКЛІМАТИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МЕРЗЛОТНИХ СТРУКТУР
У ПЛЕЙСТОЦЕНІ НА ТЕРИТОРІЇ ВОЛИНСЬКОЇ ВИСОЧИНИ 88
ГАВРИШОК Б. Б.
ОСОБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ
В ПОДІЛЬСЬКИХ ТОВТРАХ 89
ГОДЗІНСЬКА І.Л.
ОСОБЛИВОСТІ ГЕОМОРФОЛОГІЧНОЇ БУДОВИ
ТЕРИТОРІЇ НА ВИТОКАХ Р. МІХИДРИ 91
ДЕМЕНТЄЄВА Я.Ю.
ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ 93
ДОБИНДА І.П.
ВПЛИВ РЕЛЬЄФУ НА ПЕРВІСНЕ ПОСЕЛЕНСЬКЕ ОСВОЄННЯ ВОЛИНСЬКОЇ ВИСОЧИНИ 94
ДЯЧУК А.
ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ ОСНОВНИХ КАТЕГОРІЙ ЗЕМЕЛЬ
ЗАЛЕЖНО ВІД РЕЛЬЄФУ У МЕЖАХ ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНИХ РАЙОНІВ
НА ТЕРИТОРІЇ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 96
КОСТЮК У., РІДУШ Б.
ПОШИРЕННЯ ФАЦІЇ ЖОВНОВОГО ГІПСУ В БУКОВИНСЬКОМУ ПРИДНІСТЕР'Ї 97
ЛІСОВА Н.О.
ВПЛИВ ПАЛЕОКЛІМАТУ НА ЗАКОНОМІРНОСТІ
ТА ТЕНДНЦІЇ РОЗВИТКУ РОСЛИННОГО ПОКРИВУ ВОЛИНО-ПОДІЛЛЯ 99
ЛІТВА С.
ЕКСТРЕМАЛЬНІ АТМОСФЕРНІ ЯВИЩА НА
БУКОВИНІ ВПРОДОВЖ XIX-XXI СТ. 100

Агрокліматичні ресурси області сприятливі для вирощування зернових, технічних, кормових культур, а в південній частині особливо для садівництва та овочівництва.

Література

1. Географічна енциклопедія України. : в 3-х т. Т.2. / ***Ред. кол.: О.М. Маринич.*** . - [б. м.] : УРЕ, 1990. - 480 с.

2. Клімат України. ***(За ред.. В.М.Ліпінського, В.А.Дячук, В.М.Бабиченко)***. – Київ: вид-во Раєвського, 2003. – 343 с.

3. ***Свинко Й. М.*** Нарис про природу Тернопільської області: геологічне минуле, сучасний стан. / Й. М. Свинко – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 192 с.

4. Чернюк Г.В. Кліматичні ресурси Поділля / ***Г.В. Чернюк, П.Л. Царик*** // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія. №1. – Тернопіль: ТНПУ, 2008. - С.50-59.

РОЛЬ РЕЛЬЄФУ У ФОРМУВАННІ І ФУНКЦІОНУВАННІ ЛАНДШАФТНО-ГЕОХІМІЧНИХ СИСТЕМ

ПРИСАКАР В., ХОДАН Г.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Рельєф як один із основних ландшафтоутворюючих чинників істотно впливає на формування відповідних систем, однією з яких є ландшафтно-геохімічна система (ЛГС). Особливо це важливо для гірських територій.

Ландшфтно-геохімічні системи гірських територій мають різні роди геохімічних ландшафтів, які виділяють через врахування інтенсивнсті водообміну, співідношення хімчної і механічної денудації, контрасності між автономним і підлеглими елементарними геохімічними ландшафтами, а також співідношення між рівнем залягання грунтових вод і гіпсометричним рівнем поверхні.

Тому, залежно від форм рельєфу, мають місце ділянки енергійного, середнього і повільного водообміну. Для схилів значної крутизни характерний перший рід геохімічних ландшафтів, де буде енергійний водообмін, механічна денудація переважає над хімічною, спостерігається різка межа між автономним і підлеглими морфологічними одиницями ландшафтів.

Другий рід геохімічних ландшафтів властивий для схилів незначної крутизни і відповідно тут відзначатиметься середній водообмін, співідношення між механічною і хімічною денудацією різноманітне, різна межа між автономним і підлеглимми морфологічними одиницями ландшафту. Третій рід геохімічних ландшафтів характерний для рівнинних ділянок, терас і заплав річок і відзначається повільним водообміном, хімічна денудація переважає над механічною, межа між морфологічними одиницями ландшафту поступова, відмінності незначні. Для даного роду геохімічних ландшафтів характерна наявність поселень, адже більшість із них знаходяться в долинах річок, відповідно тут міграційна здатність хімічних елементів і сполук незначна. Це призводить до забруднення окремих компонентів, особливо грунтових вод і грунту. Чим інтенсивніше використовують відповідну територію, тим вищий ступінь забруднення, зокрема грунтів мікроелементами (свинець, мідь), а грунтових вод сполуками азоту (нітратами та нітритами). В якості ключових ділянок нами були вибрані окремі території в таких населених пунктах як Путила, Сарата, Перкалаба. Для третього роду геохімічних ландшафтів (він переважає в Путилі) характерний підвищений вміст сполук азоту у грунтових водах і важких металів у грунтах. Він не перевищує гранично-допустимі концентрації, але свідчить про забруднення даними сполуками і елементами.

Для першого роду геохімічних ландшафтів (переважає в Сараті і Перкалабі) показники загальної жорсткості і менералізації грунтових вод незначні(відповідно 1,1-4,1 мг-екв/л і 0,1-0,2

г/л у порівнянні з Путилою, де вони 2,3-8,5 і 0,17-0,48), вміст сполук азоту у грунтових водах не зафіксовано, а важких металів у грунтах та грунтових водах незначний.

Відповідно, ми можемо говоритит про відсутність забруднення і про значну міграційну здатність хімічних сполук і елементів.

Отже, міграційна здатність хімічних елементів і сполук значною мірою залежить від рельєфу та його форм. Це, в свою чергу, може призвести до самоочищення або забруднення як окремих природних компонентів, так і ландшафтно-геохімічних систем, загалом.

Література

1. ***Гродзинський М.Д.*** Пізнання ландшафту місце і простір./ М.Д. Гродзинський. Монографі. К.: Вдавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. – т.2-503с.

2. ***Гуцуляк В.М.*** Ландшафтна екологія: геохімічний аспект: навч.посібник /В.М.Гуцуляк. – Чернівці: Рута, 2002. – 247с.

3. Природа Чернівецької області / ***за ред. К.І.Геренчука.*** – Львів: Вища шк., 1978. – 157 с.

УМОВИ ЗВОЛОЖЕННЯ ТА ПОСУШЛИВІ ЯВИЩА НА ТЕРИТОРІЇ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ В РЕАЛІЯХ 2016-2017 СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО РОКУ

СИТНИК О.І.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Клімат Черкаської області за кількістю сонячної радіації, тепла і вологи загалом є сприятливим для розвитку господарства, зокрема рослинництва і тваринництва. Проте певні поєднання *агрокліматичних умов* у різні сезони можуть зумовлювати несприятливі явища, значну частину яких становлять посушливі, що завдають шкоди сільськогосподарському виробництву, енергетиці, транспорту, населенню [3].

Природу *посушливих явищ,* чинники та умови формування вже значною мірою вивчено. Посушливі явища зумовлені складним комплексом геофізичних і біофізичних процесів, що виникають на певній території упродовж тривалого часу. До посушливих явищ, які відбуваються на території Черкаської області відносять: *тривале бездощів'я, високу температуру* і *низьку відносну вологість повітря, суховії, атмосферну і ґрунтову посуху.* Поєднання, розвиток і посилення окремих чинників призводять до надлишкової непродуктивної втрати води живими організмами на транспірацію та потовиділення, регулювання цих процесів, адаптацію до термічного режиму та інших складних посушливих явищ [2].

Аналіз показників посушливих явищ по Черкаській області дає змогу зробити висновки:як правило, тривалість бездощового періоду становить 11-20 днів; у Смілі, Золотоноші та Чигирині, як в одних з найбільш посушливих місцях Черкаської області, 1 раз на 20 років спостерігалась посуха тривалістю 61-70 днів; в Черкасах 1 раз на 10 років спостерігаються посухи тривалістю 51-60 днів; по всій Черкаській області кожного року фіксується від 2-х до 3-х бездощових періодів тривалістю 11-20 днів; збільшення кількості бездощових періодів фіксується у східному напрямку.

Розглядаючи 2016-2017 сільськогосподарський рік (листопад 2016-жовтень 2017 р.), у розподілі опадів відзначено такі особливості: найбільша кількість опадів спостерігалася у листопаді 2016 та жовтні 2017 – відповідно 130 та 190 % норми, розрахованої за 1986-2005 рр. В решту місяців переважав дефіцит зволоження, а найбільш сухими, із кількістю опадів 50 % та менше, були березень, червень та серпень. Саме значний дефіцит опадів, що фіксувався з початку року, спричинив жорстку посуху, яка із центральних районів поступово розповсюдилась практично на всю територію області та припинилася лише із жовтневими дощами [1].